

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Meningsfull fritid ska det va! ...eller hur tänker du?

En analys av meningsfull fritid på fritidshemmet i media

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Amanda Persson
Grundlärarprogrammet med
inriktning mot fritidshem

Examensarbete: 15 hp
Kurs: LRXA1G
Nivå: Grundnivå
Termin/år: VT/2014
Handledare: Louise Peterson
Examinator: Jan Gustafsson
Kod: VT14-2920-034
Examensarbete

Nyckelord: Meningsfull fritid, Fritids, Skola, Media, Socialkonstruktivism, Diskursteori, Diskursanalys, Kvalitativ analys

Abstract

Denna studie berör begreppet meningsfull fritid och vad för diskurser som det binds samman med i media. Studien tar upp frågor om hur *meningsfull fritid* konstrueras i tidningsartiklar och debattinlägg och undersöker hur om detta begrepp redogörs för i det skrivna ordet under en tidsperiod på tre år. Från året den nya skollagen kom 2010 fram till slutet av år 2013.

Som teoretiskt perspektiv används socialkonstruktivismen och diskursteorin. Detta för att båda dessa teoretiska angreppssätt kompletterar varandra mycket bra. Socialkonstruktivismen har fokus på hur vi skapar begrepp och kunskap genom vårt språk. Diskursteorin tar i sin tur hänsyn till textens sammanhang. Analysen som gjorts på texterna har varit av kvalitativ form. Där används kvalitativ textanalys och diskursanalys. I en kvalitativ textanalys delas materialet upp i mindre delar för att sedan sättas ihop igen för resultat. Diskursanalysen hjälper här till för att förstå det språk som finns i texten.

Studiens resultat visar att diskurserna som befinner sig runt begreppet *meningsfull fritid* i media är väldigt oeniga. De kan inte bestämma sig för vad som skall vara fokus på fritidshemmet. Är det lärande, skola, utveckling? Är det något annat? Studien har också fått resultat som visar på en eländesdiskurs (Dahl & Ackesjö, 2011) när media intresseras dig för fritidshemmet. Ett tryggt resultat som studien kan ge är att alla verkar vilja samma sak, vilket är *meningsfull fritid*. Det är bara *hur* som de inte kan komma överens om.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Förord

Jag skulle vilja tacka min handledare Louise Peterson, utan henne hade inte det här arbetet varit möjligt!

Jag vill även tacka Inger Brännberg för kloka idéer och för att hon under tre år smittat av sig med underbar energi universitetskorridorerna.

Ett tack får även Björn Haglund för att han är en otroligt bra och förstående universitetslektor.

Innehållsförteckning

Förord	1
Innehållsförteckning.....	2
1. Inledning.....	4
1.1 Syfte och frågeställning.....	5
2. Bakgrund.....	6
2.1 Statliga dokument.....	6
2.1.1 Skollagen 1985:1100.....	6
2.1.2 Skollagen 2010:800.....	7
2.1.3 Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011.....	7
2.1.4 Allmänna råd och kommentarer. Kvalitet i fritidshem. 2007.....	7
3. Litteraturgenomgång	9
3.1 Fritidshemmet.....	9
3.1.1 Historisk tillbakablick	9
3.1.2 Vem har ansvaret?	10
3.2 Studier av texter som berör fritidshemmet och media.....	10
3.2.1 Forskning av fritidshemmet i media.....	11
3.2.2 En förändrad yrkesroll.....	11
3.2.3 Meningsfull fritid	12
4. Teoretiska utgångspunkter.....	14
4.1 Socialkonstruktivismen	14
4.2 Diskursteori	15
5. Metod och genomförande	17
5.1 Kvalitativ analys.....	17
5.1.1 Kvalitativ textanalys.....	17
5.1.2 Diskursanalys.....	18
5.2 Insamlingsmetod.....	18

5.3 Urval och avgränsningar.....	19
5.4 Studiens empiriska underlag	19
5.5 Reliabilitet	19
5.6 Etiska aspekter.....	20
6. Resultat och analys	21
6.1 Del 1: Fritidspedagogik	21
6.2 Del 2: I verksamheten.....	23
6.3 Del 3: Brist på stöd.....	24
6.4 Del 4: Skolinspektionen säger till.....	25
6.5 Del 5: Personalfrågor.....	27
7. Slutsatser och diskussion.....	28
7.1 Sammanfattning av resultat	28
7.2 Metoddiskussion.....	29
7.3 Resultat i relation till tidigare studier	29
7.4 Relevans för läraryrket	30
7.5 Förslag till fortsatt forskning.....	30
7.6 Slutord	31
8. Referenslista	32
9. Bilagor.....	35
Bilaga 1. Samtliga artiklar	35
Bilaga 2. Statistik över inskrivna på fritids.	37

1. Inledning

“Varje barn har rätt till lek, vila och fritid” (Unicef, u.å) så lyder barnkonventions tionde artikel. På fritidshemmen i Sverige skall barnen även kunna uppleva en *meningsfull fritid*. Detta har varit lagstadgat sedan 1985 (1985:1100, 3 kap) vilket jag tolkar innebär att de som är verksamma på fritidshemmet har som uppgift att på något sätt omge sig av *meningsfull fritid*. 1985 redogjorde skollagen för skolbarnsomsorgens uppgift på detta sätt: “Skolbarnsomsorgens uppgift är att komplettera skolan samt erbjuda barn en meningsfull fritid och stöd i utvecklingen” (1985:1100, 3 kap). I detta citat talades det om “skolbarnsomsorgen”, då var det fler som hade uppgiften i skolan att ta hand om den *meningsfulla fritiden* som skulle fylla barnens tid då de vistades där. 2010 formulerades det en ny skollag, med denna fick fritidshemmet också ett eget kapitel. Med ett eget kapitel kom även mer eget ansvar. Idag är de som är verksamma på fritidshemmet enligt skollagen ansvariga för det här: “Fritidshemmet ska stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda dem en meningsfull fritid och rekreation.” (2010:800, 2 kap). Nu fick fritidshemmet hela den *meningsfulla fritiden* för sig själv. Det ska dock fortfarande vara stöd för utveckling. Nya ord som lärande och rekreation har smugit sig in med. Men nu står utveckling inte tillsammans med meningsfull fritids som i lagtexten från 1985 längre, utan det står nu tillsammans med rekreation. Jag ville av detta kunna hävda att *meningsfull fritid* har med rekreation att göra, men jag var inte säker. Jag vände mig till fritidshemmens egna dokument; *Allmänna råd och kommentarer. Kvalitet i fritidshem* som innehåller riktlinjer för fritidshemmet verksamhet (Skolverket, 2007). Jag kände att det gav mig ett blandat budskap om vad som är viktigast och vad som är tanken med tiden på fritidshemmet. I riktlinjerna som finns går det att utläsa att fritidshemmets verksamhet skall utgå ifrån barnens behov och intressen för att den skall kunna anses meningsfull. Fortsättningsvis står det skrivet att att verksamheten är beroende av skolans inriktning. Förenklat går det att bedriva en verksamhet på fritidshemmet som går ut på något helt annat än vad barnen är intresserad. Detta för att det dokument som finns för fritidshemmet endast är råd och inte lag, vilket är viktigt att komma ihåg. Det är även viktigt att komma ihåg att *meningsfull fritid* är lag som jag nämnt ovan. Hur skall de som befinner sig i verksamheten tolka och förhåll oss till dessa begrepp i våra styrdokument är en fråga som kan skapa fundering. Det blir fri tolkning vilket kan skapa ofantliga skillnader och ojämn kvalitet i fritidsverksamheten. Haglund (2009) beskriver liknande tankar då han tar upp att fritidshemmet som en institution inte är särskilt förknippad med begreppet fritid. Han poängterar också ett problem i att begreppet *meningsfull fritid* ej är problematiserat i våra statliga dokument. Utifrån detta blir det viktigt att förstå hur *meningsfull fritid* diskursivt positioneras i pedagogiska diskussioner och hur fritidshemmet

skall vara eller inte vara. Jag har identifierat att flera av dessa diskurser förs i den offentliga debatten. Detta belyser även Wiklund (2006) som beskriver samhället idag och att många av de offentliga samtal som förs idag pågår i media. Wiklund redogör för medias makt och inflytande över samhället och människan, att idag så ses media konstruera en verklighet. Därför blir det en gemensam grund för vårt vetande. När det kommer till att diskutera pedagogik i media kan det uppstå en viss form av diskurs enligt Dahl och Ackesjö (2011). Denna kallas *eländesbeskrivningar* och det innebär blir fokus på till exempel de stora barngrupperna, att det är få pedagoger och att detta leder till brister i verksamheten. Med denna diskurs kan det bli svårt att se vad det är som pågår i fritidshemmets verksamhet. Haglund (2009) har intresserat sig för hur den officiella diskusen om fritiden går på fritidshemmen de senaste åren. Enligt honom har den dominerats av att fritidshemmets innehåll skall skilja sig från skolan, men komplettera det. Han hänvisar även där till *Allmänna råd för fritidshem. Kvalitet i fritidshem* (Skolverket, 2007) där barns upplevelser genom leken poängteras som viktiga. Mot bakgrund av detta så blev det intressant för mig att undersöka begreppet *meningsfull fritid* och hur det har konstrueras i media de senaste tre åren.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna studie är att redogöra för hur begreppet *meningsfull fritid* konstrueras i media med fokus på tidningsartiklar och debattinlägg. Den har även som syfte att synliggöra diskurser runt begreppet i hopp om att få en bättre förståelse om vad *meningsfull fritid* innebär.

De frågor jag vill undersöka är:

- Hur konstrueras *meningsfull fritid* i tidningsartiklar och debattinlägg?
- Vilka diskurser blir synliga då det skrivs om *meningsfull fritid*

2. Bakgrund

I det här avsnittet presenteras de statliga dokument som är med i studien för att kunna ge en bättre överblick på hur utvecklingen av dokumenten har gått och diskursen har utvecklats. Jag har endast fokuserat på de dokument där fritidshemmet berörs.

2.1 Statliga dokument

Här följer de statliga dokument som är centrala för min studie. Det är skollagen från 1985, skollagen från 2010 och Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet LGR11, Allmänna råd och kommentarer. Kvalitet i fritidshem från 2007 som är det enda dokument som ej är ett styrdokument, utan riktlinjer. Detta är det enda dokument som är inriktat endast på fritidshemmet.

2.1.1 Skollagen 1985:1100

Skollagen, som vilken annan lag som helst, består av olika kapitel. Varje kapitel är sedan uppdelat i paragrafer. I skollagen från 1985 (1985:1100) har fritidshemmet inget eget kapitel. Det finns inte heller förklarat vad just *fritids*verksamheten skall ha för pedagogiskt innehåll. Det finns ett ställe i lagtexten där fritidshemmets uppdrag går att finna någorlunda preciserat:

Bidraget (grundbelopp) till förskola, fritidshem eller pedagogisk omsorg ska avse ersättning för

1. omsorg och pedagogisk verksamhet,
2. pedagogiskt material och utrustning,
3. måltider,
4. administration,
5. mervärdesskatt, och
6. lokalkostnader

(SFS 1985:1100, 2 kap, 17 a §)

Här går det att se, anser jag, vad fritidshemsverksamheten går ut på. Annars i denna skollag så talas det om *skolbarnomsorg* som kan benämnas vid *fritids* eller *pedagogisk omsorg*. Om man läser närmre i lagtexten så kan man se att det står såhär i det andra kapitlet, 3 §:

Skolbarnsomsorgens uppgift är att komplettera skolan samt erbjuda barn en meningsfull fritid och stöd i utvecklingen

(SFS 1985:1100 2 a kap. 3 §)

Med skolbarnomsorg menas efter den del genomgång av lagtexten fritidshemmet och dess verksamhet. I det här citaten går det tydligt att se var det nämns att *meningsfull fritid* skall vara en del av fritidshemmet.

2.1.2 Skollagen 2010:800

Skollagen från 2010 (2010:800) är den skollagen som i skrivande stund Sverige har idag. En markant förändring som gjorts i skollagen 2010:800 från skollagen 1985:1100 är att fritids har fått ett eget kapitel. I det kapitlet uttrycks det tydligt vad fritidshemmet har för mål och syfte med sin verksamhet. Begreppet *meningsfull fritid* finns kvar men nu uttrycks det i en annan konstellation:

Fritidshemmet ska stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda dem en meningsfull fritid och rekreation.

(SFS 2010:800 14 kap 2 §)

Fritidshemmet har gått från att komplettera skolan och erbjuda meningsfull fritid och utveckling (SFS 2085:1100) till att stimulera elevers utveckling och efter det erbjuda *meningsfull fritid* och rekreation. Fritidshemmets utbildningsuppdrag blir mer och mer framträdande i den nya skollagen. Det är flera gånger ordet *utbildning* dyker upp i olika konstellationer i Skollagen i fritidshemmets kapitel från 2010.

2.1.3 Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, även förkortad LGR11, innehåller föreskrifter som Skolverket har fastställt för skolan. Den består av tre delar, skolans värdegrund och uppdrag, övergripande mål och riktlinjer för utbildningen och kursplaner som kompletteras med kunskapskrav. Det är endast de två första delarna, de som handlar om värdegrund och uppdrag och övergripande mål och riktlinjer som berör fritidshemmet. Dessa är fastställda av regeringen (Skolverket, 2011, s. 3). Tyvärr kan jag inte hitta något om *meningsfull fritid* i LGR11.

2.1.4 Allmänna råd och kommentarer. Kvalitet i fritidshem. 2007

Det här är fritidshemmets egna dokument med rekommendationer om hur författningar (lagar, förordningar och föreskrifter) kan tillämpas. I inledningen står det att dessa råd som ges *bör* följas, men det går bra att avvika ifrån dem om man kan visa att verksamheten med andra medel ändå uppnår de mål som bestämmelserna kräver (Skolverket, 2007).

I *Allmänna råd och kommentarer. Kvalitet i fritidshem* (Skolverket, 2007) förekommer inte ordet *utbildning* någonstans. Detta kan tyckas märkligt eftersom skollagen påpekar vikten av utbildningen på fritidshemmet. Efter mer läsning tror jag mig hittat en lösning på detta. I *Allmänna råd och kommentarer. Kvalitet i fritidshem* (2007, s. 9) slås det fast att den baseras på 1985 års skollag (1985:1100) och 1994 års läroplan för det obligatoriska skolväsendet förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94 (Skolverket, 2007). I Lpo94 stod det inte om utbildning på fritidshemmet som det gör idag.

En händelse som är viktig att notera i detta sammanhang är att hösten 2013 så påbörjades ett arbete med att skapa nya allmänna råd och kvalitet i fritidshemmet. Det enda som går att säga än så länge om dessa när detta arbete publiceras är att de kommer rikta sig både till kommunen och de som är verksamma på fritidshemmet. Skolverket hoppas även att de nya dokumentet kommer kunna skapa en diskussion om hur verksamheten kan utvecklas och bedrivas (Skolverket, 2013a).

3. Litteraturgenomgång

För att kunna ge en bättre överblick av hur utvecklingen av fritidshemmet och hur diskursen runtomkring har utvecklats presenteras här en sammanfattning om fritidshemmets historia. Även en redogörelse över ansvariga för fritidshemmet genom historien fram till idag. Kort forskning kring fritidshemmet i media presenteras också och medias makt berörs. Det skrivs även om tanken om en förändrad yrkesroll och begreppet *meningsfull fritid* problematiserar och det förklarats varför det är så viktigt att diskutera.

3.1 Fritidshemmet

Denna del redogör för fritidshemmets historia och de som har varit och är ansvariga för fritidshemmet idag.

3.1.1 Historisk tillbakablick

Fritids är ett relativt nytt begrepp i Sverige som formulerades 1965 när den första grundutbildningen till fritidspedagog startades på prov i Norrköping (Rohlin, 2001). Innan begreppet *fritids* kom till fanns liknande inrättningar kallade arbetsstugor och eftermiddagshem. Arbetsstugorna var det första som inrättades i Sverige. De startades 1887 och var till för att "barnen skulle lära sig värdet av arbete" (Rohlin, 2001 s. 72). Jan-Erik Johansson (1985) skriver att det fanns fler tankar med arbetsstugorna förutom att barnen skulle jobba. De uppkom bland annat för att samhället ville att de fattiga barnen skulle komma ifrån tiggeri och få dem att öva deras kunskaper och skicklighet i slöjd och diverse yrken. Det existerade en förhoppning att få upp deras ögon för renlighet, stil och smak. Det fanns en ambition med att utveckla barnens fantasi och råddighet, men det var kanske inte den ambitionen som drev på verksamheten. Arbetsstugan hade visst samarbete med skolan och kunde enligt senast uppgift ändra sina öppettider (i Stockholms län) beroende på när barnen slutade skolan (Johansson, 1985). I början av 1930-talet lämnades tillsynen av arbetsstugorna över från Folkskoledirektionen till Barnavårdsnämnden, det var då man började tänka lite annorlunda på barns fria tid. Det fanns en kritisk tanke om att barn som hade arbetande, fattiga föräldrar skulle behöva arbeta på sin fritid (Rohlin, 2001). Av detta gjordes SOU-utredningen *Barnkrubbor och sommarkollonier m. m.* (1938). Den tog upp behovet som fanns i Sverige att få stöd med barns vård och fostran för de familjer vars kvinnor som hade ett arbete. Tillika tog den upp behovet för de kvinnor som helt enkelt behövde egentid. Det fanns också ett behov för de barn som var trångbodda och/eller de som levde med många syskon eller inga syskon alls. Man utelämnade heller inte de barn som nämns i denna utredning som *de svåruppfosttrade barnen* vilka var de med särskilda behov och neuropsykriatiska sjukdomar

(SOU 1938:20). Man menade att det kunde vara en nyttig omväxling för barnen att få byta miljö ett par timmar per dag. Vikten av att anpassa miljön efter barnen skrivs det även här om och vikten av att få vara med andra barn och uppleva grupp- och kamratuppföstran, kunna byta roll om man var en stor syskonskara för att hitta sin egna roll. Det poängterades i utredningen vikten av att eftermiddagshemmen inte skulle ta över hemmens uppgifter, de fick inte bli bättre än hemmen, men det var mycket viktigt att de kunde vara ett bra komplement (SOU 1938:20). Man märkte här att samhället höll på att förändras och ett stöd för omsorgen av barnen var ett faktum. Det betonas även på flera ställen i *Barnkrubbor och sommarkollonier m. m.* (SOU 1938:20) att barnen inte skall lida för att föräldrarna inte är kompetenta nog att ta hand om dem. Trots detta hade eftermiddagshemmen som fanns innan fritidshemmet officiellt kom till inga specificerade mål eller anvisningar. Malin Rohlin (2001) skriver i sin avhandling *Att styra i barns fritid* om fritidshemmets förändrade uppdrag under 1990-talet. Där nämner hon *meningsfull fritid* som en del av detta nya uppdrag. Hon betonar att fritidshemmet bygger på sin historiska grund, vilket jag därför tycker det är relevant att lyfta fram denna forskning kring dess historia.

3.1.2 Vem har ansvaret?

Arbetsstugorna sågs över av Folkskoledirektionen, när de sedan blev eftermiddagshem som jag redogjort för innan i början av 1930-talet blev barnavårdsnämnden ansvarig. 1982 upphörde Barnavårdsnämnden (Nationalencyklopedin, 2014a) då en ny socialtjänstlag kom i bruk (1989:620). Det var nu Socialdepartementets uppgift att se efter vad vid den här tiden hade blivit fritidshem.

Idag är Skolverket förvaltningsmyndighet för fritidshemmet. På uppdrag av regeringen ska de se till att fritidshemmet bedrivs på ett sätt som ett givande för barnen (Skolverket, 2013b). Idag finns även skolinspektionen som är en annan statlig myndighet som granskar skolor för att se till att de uppfyller sina mål håller en god kvalitet och är likvärdiga (Skolinspektionen, 2013).

3.2 Studier av texter som berör fritidshemmet och media

Här presenteras kort forskning om fritidshemmet i media, även medias makt berörs. Det skrivs även om tanken om en förändrad yrkesroll och begreppet *meningsfull fritid* problematiseras.

3.2.1 Forskning av fritidshemmet i media

Som Haglund skriver i sin avhandling (2009) så är fritidshemmet den del av skolan som inte får så stort utrymme i forskningssammanhang. Haglund nämner som jag även nämnt tidigare att fritidshemmet inte heller får så stor del i media. Med tanke på hur många barn som vistas på fritids vilket hösten 2013 var 425 945 stycken av Sveriges grundskolelever, 56,5 %, (Bilaga 2) så är det enligt mig mycket konstigt. Wiklund (2006) har skrivit en avhandling som jag har nämnt tidigare som även berör detta ämne. Hon beskriver hur media fungerar som en arena för en offentlig diskurs. I min studie utgår jag ifrån Wiklunds tankar om media som offentlig arena för debatt om skolan, fast jag fokuserar på fritidshemmet och den meningsfulla fritiden.

3.2.2 En förändrad yrkesroll

Som jag tidigare nämnt tolkar jag av den nuvarande skollagen (2010:800) att det finns ett större fokus på att utbilda barnen även under fritidstid än vad det fanns innan. Begreppet *meningsfull fritid* finns dock fortfarande kvar i skollagen och utifrån det tänker jag att det ej endast kan handla om utbildning på fritidshemmet.

I artikeln *Kan fritidshem och skola sluta fred?* (Stefan Helte, 2013, maj) går det att läsa om larmrapporter som kommer in om större och större elevgrupper på fritidshemmen. Den tar även upp det faktum att de som har en *fritidspedagogutbildning* inte skall bli legitimerade och heller inte få vara ansvariga för fritidshemmen. Endast de med en *lärarlegitimation* i något ämne får ha ansvar för fritidshemmet. Det finns även en rädsla att den utbildningen som jag går, *Grundlärare med inriktning mot fritidshem*, där jag ges legitimation i ett praktiskeestetiskt ämne kommer göra att min yrkesgrupp tappar fokus på vad som är *viktigt*. Kanske får nyutexaminerade lärare med samma utbildning för många uppgifter under skoldagen att de inte har tid eller inte finner någon ork att planera fritidstiden som jag då kommer ha huvudansvaret för. En dubbel yrkesroll helt enkelt. I artikeln intervjuades bland andra Hadar Nordin som är fritidspedagog på Kungsholmens friskola i Stockholm. Han poängterar att den verksamheten måste sätta ner foten. Nordin säger:

— Många fritidspedagoger har gått in i skolan utan att bära med sig det fritidspedagogiska förhållningssättet. Annekerar man skolans begrepp — som »undervisning«, »lärare« och »elever« — och skolans sätt att tänka riskerar vi verkligen att vattna ur vår yrkesroll, säger han.

(Stefan Helte, 2013-05-20)

Nordin nämner att det är ett annat språkbruk, andra begrepp, i fritidshemmet och i skolan. I *Allmänna råd och kommentarer. Kvalitet i fritidshem* (Skolverket, 2007) finns ordet utbildning inte med, men i skollagen (2010:800) så skrivs det om fritidshemmet och den meningsfulla fritiden med elev- och utbildningsfokus. Hur skall de som arbetar på fritidshemmet tolka det här? Som det går att utläsa i citatet ovan så diskuteras det fortfarande media, tre år efter att den nya skollagen släpptes, huruvida det skall vara ett elev- och utbildningsfokus på fritidshemmet eller ej. Men i skollagen så står det tydligt. Vem är rätt och vem har fel?

3.2.3 Meningsfull fritid

Som jag har redogjort för tidigare i denna studie så går det att se att det har funnits någon form av barnomsorg i Sverige sedan många år tillbaka. Detta för att det har funnits ett behov av någon form av omsorg för de barn som inte har en fritid som är organiserad på något sätt. Omsorgen har genom åren utvecklats och idag finns mål och riktlinjer för hur den skall organiseras för det som nu kallas för fritidshemmet. Fritidshemmet har även för första gången som jag nämnt innan ett eget kapitel i den nya skollagen som kom 2010 (2010:800). Där kan man läsa under rubriken om utbildningens syfte:

Fritidshemmet kompletterar utbildningen i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan och särskilda utbildningsformer som skolplikt kan fullgöras i. Fritidshemmet skall stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda dem en meningsfull fritid och rekreation. Utbildningen skall utgå ifrån en helhetssyn på eleven och elevens behov.

(2010:800 kap 14 2§)

Här går det tydligt att läsa att fritidshemmet har ett syfte, att det ses som en utbildning som skall vara *meningsfull*. Det som inte framgår är var det går hitta själva dokumentet för utbildningen på fritidshemmet. Det som framgår i skollagen är att de som arbetar på fritidshemmet skall fånga upp vad som intresserar eleverna och erbjuda dem aktiviteter som utmanar dem.

Om man istället tittar till *Allmänna råd och kommentarer. Kvalitet i fritidshem* (2007) så går där att utläsa för att en *meningsfull fritid* skall kunna uppnås måste verksamheten kännas trygg, rolig och stimulerande. Det är även viktigt att leken får ett stort utrymme och den skall utformas ifrån barnens ålder, mognad, behov, intressen och deras erfarenheter. Det står även att ett varierat innehåll är essentiellt och att allt är beroende på vilken social kontext barnen befinner sig i, vad deras tidigare erfarenheter är, vad skolans inriktar sig på och vad det finns

för resurser. Meningsfull fritid har också att göra med, enligt Skolverket, att barnen får möjlighet att lära känna den miljö de växer upp i och vad som finns där att göra, vad det finns för fritidsverksamheter och kultur. Detta för att de skall kunna utveckla intressen som de senare kan införliva när de slutar på fritids. I en rapport från Skolinspektionen som gjordes 2010 där de granskade olika fritidshem tar de upp de frågor kring den meningsfulla fritiden. Det står inte rakt ut vad den skulle kunna tänkas vara, men frågeställningarna som ställts runt den är:

Erbjuder fritidshemmen en meningsfull verksamhet?

- Upplever barnen verksamheten som stimulerande och lustfylld?
- Anpassas verksamheten till barns olika ålder, mognad, kön, intressen och erfarenheter?

(Skolinspektionen, 2010:3, s. 11)

Utifrån detta tolkar jag att de ser på den meningsfulla fritiden som man gör i *Allmänna råden. Kvalitet i fritidshem* (2007).

Rohlin skriver i sin avhandling *Att styra i namn av barns fritid* (2001) om fritidshemmets förändrade uppdrag under 1990-talet. Där nämner hon *meningsfull fritid* som en del av detta nya uppdrag. Som i styrdokumentet skriver Rohlin att fritidshemmen skall komplettera skolan med utgångspunkt både i tiden som är skolfri och innehållsmässigt, men vad den meningsfulla fritiden är definieras inte av styrdokumentet enligt henne. Rohlin understryker att *meningsfull* står i motsats till *meningslös* och att en *meningsfull fritid* borde innebära något som inte är slöseri med tiden. Hon menar att det handlar om en problematisk fritid som skall fyllas med något av substans som barnen kan sätta i en kontext (Rohlin, 2001). För att finna den meningsfulla fritiden måste man vara med andra, och där har fritidshemmet rätt tankar. Det handlar om att vara med grupp där man får utvecklas som individ med andra på olika sätt. Som jag nämnt innan så talades det om detta om redan om i *Barnkrubbor och sommarkolonier m.m.*, vikten av att få vara med andra barn och uppleva grupp- och kamratuppfostran, kunna byta roll som denne har i sin syskonskara eller hitta sin egna roll (SOU 1938:20).

4. Teoretiska utgångspunkter

I de två föregående kapitel har jag illustrerat problematiken med begreppet *meningsfull fritid*. Som Haglund (2009) uttrycker är meningsfull fritid inte problematiserad i de statliga dokument som finns för fritidshemmet. Därför blir det viktigt att problematisera detta begrepp och den pedagogiska diskussionen. Att belysa den diskussion som pågår i media är intressant då media har enligt Wiklund (2006) stor makt över samhället och människan och det där där dagens offentliga debatt sker. För att kunna göra denna analys har jag samlat in texter där diskussionen kring *meningsfull fritid* berörs. I detta avsnitt presenteras studiens teoretiska utgångspunkter som jag har tagit avstamp i för att genomföra analysen.

4.1 Socialkonstruktivismen

I denna studie är jag intresserad av hur det skapas begrepp och kunskap genom vårt språk. Socialkonstruktivismen tar upp frågan om social konstruktion och försöker svara på hur den sociala kontexten påverkar den kunskap som människan besitter. Enligt en utgångspunkt i socialkonstruktivismen är den kunskap som människan innehar socialt konstruerad. Detta på grund av att människan tillskriver sig kunskap genom olika begrepp i språket och språket är en nödvändighet i det sociala. En annan utgångspunkt är att kunskapen påverkas av den tid som människan lever i. En tredje är genom den tekniska utveckling som samhället genomgår. Det är genom teknologin som människan får kunskap som denne inte annars hade kunnat komma åt (Wennerberg, 2000)

Den traditionella kunskapsteorin handlar om att tro på rent objektiv kunskap och man tar då bara upp de sociala och subjektiva faktorerna när man vill förklara olika fel och brister i tänkandet. Sanningen förklarar sig självt genom att det är just sant. När vetandet är falskt så får det sociala en del i förklaringen. Det är vanligt att man frågar om kunskapen stämmer överens med verkligheten. Detta är dock inget som socialkonstruktivismen vill fokusera på, utan istället för att tänka på hur sann kunskapen är så fokuserar socialkonstruktivismen istället på hur den har tillkommit eller producerats (Wennerberg, 2000)

Människan vill att saker och ting hänger ihop. När människan hör, ser eller upplever nya saker vill denne gärna sätta in dem i ett sammanhang, en kontext, som blir meningsfull. Detta handlar om allt från information till känslor. Kunskap är alltså något som finns och skapas på grund av dessa sammanhang människan sätter in den i. Har den kunskap som denne finner någon betydelse eller ej beror på det sammanhang denne kan använda den i eller sätta in den i,

alltså hur denne brukar den. Wennerberg beskriver kunskapen som människan tar till sig som en metafor med en ballong:

...som vi blåser upp inifrån med hjälp av bland annat språket, begreppen, teknologin och vårt sociala liv. Ballongen kanske blir större, men vi kommer aldrig få veta vad som finns på utsidan av ballongen utan denna kunskap påverkas eller förstås utifrån det som finns inuti ballongen.

(Sören Barlebo Wennerberg, 2000, s. 30).

Socialkonstruktivismen ser även interaktion med andra som en lärandeprocess och forskningen kring det anser att det som yppas i ett samtal präglas av det sammanhang som det hålls inom. (Ahrne & Svensson, 2012). Då jag söker förståelse för hur språket kan konstruera det sociala anser jag att socialkonstruktivismen är bra teori att använda sig av till mina analyser.

4.2 Diskursteori

Som jag redovisat i stycket ovan hjälper socialkonstruktivismen till att förstå hur den sociala kontexten påverkar den kunskap människan besitter. Diskursteori är ännu ett verktyg som jag tar till i min analys för få kunskap om hur *meningsfull fritid* konstrueras i de medietexter jag har tagit fram.

En diskurs kan definieras på olika sätt beroende på inriktning, men den handlar aldrig om till exempel en enskild text, utan den tar hänsyn till vilken kontext texten skrivs inom och vilka regler som har med texten att göra (Ahrne & Svensson, 2012, s 138). En diskurs kan alltså uppfattas som en fixering av definition inom ett visst område. Olika delar i en diskurs kallas *moment*, varje moment får sedan olika *nodalpunkter* som är knutna till sina moment vilket ger dem sina bestämda betydelser. Detta är något som diskursen eftersträvar att reducera möjligheter för att kunna tolka ord på olika sätt. Winther Jørgensen och Phillips förklarar *nodalpunkter* såhär:

En nodalpunkt är ett privilegierat tecken kring vilket de andra tecken underordnas och från vilket de andra får sin betydelse. Inom exempel läkarvetenskapen är "kroppen" en nodalpunkt kring vilket många andra betydelser utkristalliseras. Tecken som "symptom", "vänad", och "skalpell" får i den medicinska diskursen sin betydelse fixerad genom ett relateras till "kroppen" på bestämma sätt.

(Winter Jørgensen & Philips, 2000, s. 33)

Det finns flera inriktningar inom diskursteorin. Jag har valt att fokusera på den diskursteori som utvecklats vikten om att skapa en förståelse för det sociala som konstruerats genom språket. Främsta tanken inom denna delen av diskursteori är att betydelser av språket aldrig är färdiga, de kan aldrig slutgiltigt definieras. Istället finns det en ständigt tanke om att kunna omformulera eller definiera, vilket får konsekvenser i språkbruket. Detta är i likhet med att samhället inte heller har en fast struktur, utan det förändras hela tiden. Därför handlar det inte om att fastställa en struktur, utan att undersöka hur människan skapar denna struktur. (Winter Jørgensen & Philips, 2000). Detta relaterar jag mycket till media som är ett forum i ständig förändring. Det är tillgängligt dygnet runt på internet och vem som helst kan delta i medias debatt. Denna studie handlar som nämns innan om begreppet *meningsfull fritid* som finns skrivet i statliga dokument, men som ständigt belyses och problematiseras av olika individer och grupper. Jag vill kunna ta reda på hur diskursen går runt detta ständigt föränderliga begrepp och därför är denna inriktning inom diskursteorin väldigt användbar.

5. Metod och genomförande

Här beskrivs de former för analys som har använts tillsammans med hjälp av de teoretiska utgångspunkterna som beskrevs i kapitlet ovan. Det framgår även hur urvalet av det empiriska materialet har gjorts och hur avgränsningarna har gått till. Insamlingsmetoden presenteras, materialet i korthet och reliabiliteten för studien går igenom. De etiska aspekterna som rör studien tas upp i slutet av kapitlet.

5.1 Kvalitativ analys

Till denna studie har jag valt att använda mig av en kvalitativ analys med två olika inriktningar, kvalitativ textanalys och diskursanalys. Jag valde kvalitativ analys därför den enligt Fejes och Thornberg (2012) berör hur man skiljer mellan det som är betydelsefullt och det som är trivialt. Den kvalitativa analysen kan hjälpa till att identifiera mönster som är betydelsefulla. Det finns många olika sätt att använda sig av kvalitativ analys, men Patton (beskriven av Fejes & Thornberg, 2012) konstaterar att det inte finns någon bestämd procedur för analysen. Varje kvalitativ analys är unik, vilket ger den både styrka och svagheter. Den har ett mänskligt element som tillåter den som gör analysen lägga in insikter och erfarenheter som blir till nya uppfattningar. Detta är även dess svaghet då den kvalitativa analysen förlitas mycket på forskarens färdigheter och resurser.

5.1.1 Kvalitativ textanalys

En kvalitativ textanalys innebär att dela upp det materialet som skall analyseras i mindre delar. Detta för att sedan analysera varje del enskilt och sätta ihop delarna på ett nytt sätt. Det är forskningsfrågan som styr själva analysen (Widén, 2009). Enligt Widén (2009) så kan man tolka en text i en eller flera former av analytiska dimensioner. Jag har valt att rikta in min analys fokus på den andra dimensionen som han skriver om i *Handbok i kvalitativ analys* (2009). I den ligger fokus på att analysera och studera språkliga genrer i en text. Här vägs inte författarens intentioner in, utan det är språket som är i fokus. Det går att fokusera på vilka begrepp som är med i texten, men det går även att fokusera på vilka begrepp som texten saknar. Det analytiska fokus i min föreliggande studie är de begrepp som är med i texternas innehåll.

Jag valde just Widéns funderingar kring kvalitativ textanalys. Detta eftersom han själv har erfarenhet att analysera texter från dagspress vilka han redogör för i *Handbok i kvalitativ analys* (Widén, 2009). Jag anser även att detta analysätt kompletterade det

socialkonstruktivistiska perspektivet och min studies frågeställningar diskursen om den meningsfulla fritiden går i media idag. För att kunna få ytterligare djup i min studie valde jag även att använda mig av diskursanalys som jag redogör för nedan.

5.1.2 Diskursanalys

Diskursanalysen är ett verktyg som kan tas till för att förstå sig på hur språket i en text kan skapa den verklighet som man lever i. Diskursanalysen behöver inte användas endast på färdig text, utan kan även användas för att analysera samtal. Detta kan göras med hjälp av inspelning och sedan transkribering vilket innebär att skriva ner den sociala interaktionen som pågått. Sedan, med hjälp av diskursanalysen kan, tar man isär texterna för att kunna gå in på djupet och se vad det är som konstruerats i dem (Bolander & Fejes, 2009).

Diskursanalysen går att använda på många olika sätt, en sak som är gemensamt för diskursanalysen i olika sammanhang är att den har en konstruktivists utgångspunkt. Enkelt förklarar man detta hur det talar om olika händelser och vad som påverkar de föreställningar som existerar kring dem (Boréus, 2012).

5.2 Insamlingsmetod

Jag använde mig av *Mediearkivet* för insamling av mitt empiriska material. *Mediearkivet* är en sökmotor på internet som är Nordens ledande leverantör av mediebevakning (www.retriver-info.com). Jag började med att identifiera mina intresseområden för att sedan välja ut mina sökord. Därefter bestämde jag vilken tidsperiod som jag skulle söka under och på vilket språk. Eftersom min mening var att göra en kvalitativ studie så fokuserade jag på artiklar som innehåll, handlade om och behandlade begreppet *meningsfull fritid*.

Jag började att söka på “meningsfull fritid” som sammansatt begrepp då jag ansåg detta vara essentiellt för studiens syfte. Jag lade även till ordet fritids* då fritids var den arena som studien skall behandla. Sedan valde jag artiklar publicerade under tidsperioden 2010-01-01 - 2014-01-01. Detta gav mig 703 träffar i *Mediearkivet*. För att kunna sortera ut vilka av dessa texter som jag var mest intresserad av var jag tvungen att lägga till ord i min sökning vilka var relevanta för studien. I ett försök att sälla bort allt som inte rörde fritidshemsverksamheten och eftersom fritidshemmet nu är en del av skolan, så lade jag till orden fritidshem* och skola*. Jag fick nu 166 träffar och det var dessa texter jag sedan gjorde mitt urval ur.

5.3 Urval och avgränsningar

Som hjälp i mitt urval tog jag stöd av en urvalsprocess i sex steg ur boken *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap* (Barajas, Forsberg & Wengström, 2013) Jag började med att finna intresseområden och sökord som var relevanta. Jag valde att endast söka efter artiklar i tidningar för att begränsa min studie. Jag gjorde dock ingen skillnad på dagspress eller månadsmagasin. Nästa steg handlade om att bestämma vilka sökkriterier artiklarna skulle ha. Som jag förklarat ovan bestämde jag för att söka efter artiklar mellan tidsperioden 2010-01-01 - 2014-01-01. Sökord som jag använde mig av för att avgränsa materialet ännu mer var; "meningsfull fritid", fritids*, fritidshem* och skola*. När jag sedan samlat ihop det empiriska material efter dessa sökord började jag gå igenom det. Då använde jag mig av ett strategiskt urval (Barajas, Forsberg & Wengström, 2013) vilket innebär att jag valde de texter som tog upp och behandlade begreppet *meningsfull fritid* mest. Jag valde att inte titta på olika aktörerna medan jag gjorde mitt urval, utan det gjorde jag senare i processen. Det viktigaste för mig i urvalet var att texterna skulle behandla studiens ämne så mycket som det var möjligt.

5.4 Studiens empiriska underlag

Genom läsning av artiklarna som jag samlat in för mitt empiriska underlag har jag nedan delat in dem i kategorier för att analys. För att se alla artiklar till fullo som finns med i min analys hänvisar jag till Bilaga 1.

Del 1	Del 2	Del 3	Del 4	Del 5
Fritidspedagogik	I verksamheten	Brist på stöd	Skolinspektionen säger till	Personalfrågor
6 artiklar	6 artiklar	10 artiklar	2 artiklar	7 artiklar
				Totalt 31 artiklar

Figur 1. Artiklar indelade i kategorier.

5.5 Reliabilitet

En sökning i *Mediaarkivet* ger åtkomst till tidningsmaterial som inte är sökbart eller tillgängligt via nätet (www.retriver-info.com). Detta gör att det är en pålitlig källa att finna information på. Det som kan ha varit en begränsning i detta arbete är att det är endast jag som har gjort urval av texterna. Då det inte finns klara riktlinjer att gå när det talas om *meningsfull*

fritid så har min tolkning och min utbildning fått ligga till viss grund för vilka texter som skall ingå i det empiriska materialet.

5.6 Etiska aspekter

En studies etiska principer är mycket viktiga frågor att ta upp. Jag är väl medveten om de forskningsetiska principer som finns inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning från Vetenskapsrådet (2002). Det finns fyra huvudprinciper vilka är *Informationskravet*, *Samtyckeskravet*, *Konfidentialskravet* och *Nyttjandekravet*. Då min studie ej berörs av dessa tänker jag inte gå in vidare på djupet vad de står för. Generellt kan man förklara att de alla berör forskning där individer är deltagare. Dessa forskningsetiska principer finns för att samhället anser att forskningen är viktig, men individen i forskningen behöver vara skyddad. Detta för att denne inte skall behöva utsättas för skada på något sätt (Vetenskapsrådet, 2002). Då mitt empiriska material endast kommer ifrån publicerade texter så rör de här huvudprinciperna ej denna studie.

Det finns en anblick på etik vilket är plagiat. Det är på vilket sätt man utnyttjar andra individers skriftliga tankar. (Stukát, 2011) Att plagiera innebär att stjäla någons ord och hävda att de vore ens egna. Det som är mycket illa med att plagiera är man inte tar till sig de kunskaper man borde eller originalförfattaren till de ord som man stjal får inte den uppmärksamheten och denne borde (Urkund, 2008-2012). Ibland kan det vara svårt att balansera mellan vad som är plagiat och ens egna tankar. Stukát (2011) poängterar vikten av denna känsliga väg att gå. Han redogör för principen inom forskning som är att man skall lära av varandra, vilket som det hela går ut på. Dock är han mycket strikt i frågan när det kommer till oredovisade lån. Dessa former av etiska överväganden är de som jag har gjort i min studie.

6. Resultat och analys

Nedan kommer det empiriska material jag har samlat ihop och delat upp i olika delar presenteras och analyseras. De olika delarna är döpta till: *Fritidspedagogik, I verksamheten, Brist på stöd, Skolinspektionen säger till* och *Personalfrågor*. Dessa olika delar kom till efter att jag gått genom det empiriska materialet och identifierat olika diskurser som liknar varandra utöver diskursen angående *meningsfull fritid*. För att se hur exakt antal artiklar det finns i varje del hänvisas ni till Figur 1. Analyserna görs av en eller flera utvalda delar i varje del. Innan analysen presenteras själva delen, vad den handlar om och varför den existerar. När det refererats till artiklarna skrivs det ut en beteckning som går att finna i Bilaga 1. Där finns full information om artiklarna, även de som ej användes.

6.1 Del 1: Fritidspedagogik

I den här delen ingår artiklar som belyser *meningsfull fritid* samtidigt som de innehåller presentationer om vad fritidspedagogik innebär. De innehåller viss historia, men är även bara rent informativa när det kommer till fritidspedagogik. När de behandlar ämnet *meningsfull fritid* så skiljer de sig åt dock åt. Vi kan läsa att “Fritidshemmen skall bedriva pedagogiskt verksamhet, erbjuda en *meningsfull fritid* och stöd i utvecklingen samt ge en god omsorg” (D1A6) i en av artiklarna. Det är en ganska klassisk förklaring på vad fritidshemmet bör innehålla. Vi kan jämföra med följande citat från *Allmänna råd och kommentarer. Kvalitet i fritidshem* “Fritidshemmets uppgift är att genom pedagogisk verksamhet komplettera skolan, erbjuda barn en meningsfull fritid och stöd i utvecklingen” (Skolverket, 2007, s. 11). Att det finns mer till begreppet *meningsfull fritid* när det kommer till fritidspedagogiken går det att utläsa i en annan artikel i följande citat:

“På Färjestadens skola genomför de[fritidspedagogerna] undervisning jämte lärarnas, med praktiskt inläring. För Sanne[fritidspedagog] handlar det mycket om dramaverksamhet.

- Barnen lär sig samtidigt som de får bättre självförtroende, vågar uttrycka sig, blir bättre på att ta hänsyn och mycket annat.

När sedan skolan är slut för dagen är fritidspedagogerna med på fritids.

- Det är samma typ av verksamhet, fast nu är vi istället ett stöd i den fria leken

Men när det gäller rast och lekar, klarar inte barnen det bra själv?

- En ny undersökning har visat att barnen fångar upp 80 procent av sin kunskap på fritiden. Genom leken lär vi oss att umgås i grupp, skapa relationer, att samarbeta och ta eget ansvar.

Finns det resurser nog att styra verksamheten på ett bra sätt då?

- Vår uppgift är ju att skapa en meningsfull fritid och det är svårt då vi har för stora barngrupper i Färjestaden”

(D1A4)

I citatet ovan kan man tydligt identifiera två verksamheter, “skolan” och “fritids”. Tydligt är fritids är den del av skolan vilket formuleringen “På Färjestadens skola” avslöjar. Två skilda yrkesroller framkommer även i citatet, lärare och fritidspedagoger. Den rösten som får höras ovan är från fritidspedagogen Sanne, det är hon som diskursivt beskriver den verksamhet som hon är involverad i.

Exemplet ovan skulle kunna ges för en dubbel yrkesroll, fritidspedagogen använder ordet “vi” då hon hela tiden pekar ut pedagogernas uppdrag. Hon gör även skillnad mellan “utbildning” och “fritid”. Begreppen “undervisning” och “inläring” används då hon talar om vad som sker under skoltid som innebär utbildning där hon arbetar jämte lärarna. När frågan sedan kommer angående fritidsverksamheten så talar hon istället om att *fånga upp kunskap*. Vi kan se att hon säger att “det är samma typ av verksamhet” (D1A4). När det talas om när skoldagen slutar och fritids börjar så anser hon att det är fortfarande samma typ av verksamhet. Hon stryker dock under att det handlar om barnens egen kunskapsupphämtning och att det handlar om leken. I slutet av citatet så går det att läsa att pedagogen talar om att det finns svårigheter att skapa *meningsfull fritid* med för stora barngrupper. Om jag skall ta hela stycket i aktning så anser jag att diskursen går åt att *meningsfull fritid* är något som skall skapas och för det behövs resurser.

Vad jag tolkar det pedagogen uttrycker är att leken, umgås i grupp, skapa relationer, samarbete och ta eget ansvar ingår i *skapandet* av *meningsfull fritid*. *Skapandet* som är ett nyckelord i denna del. Fritidspedagogens uppdrag och yrkesroll konstrueras här. Den har till uppgift att skapa och möjliggöra den miljö som ska inrymma värdefulla aktiviteter och lärande utifrån en fritidspedagogisk diskurs.

6.2 Del 2: I verksamheten

I den här delen ingår artiklar som belyser *meningsfull fritid* ur ett verksamhetsperspektiv. De går in mer på djupet än de artiklar som går att finnas i del 1. Flera problematiserar vad fritidsverksamheten är för något och vad de vill att den skall vara. Majoriteten av de här artiklarna är även skrivna av personer som har anknytning till skolan. Kommande citat är från en artikel som är skriven av studenten Emil Carlsson som går den utbildning jag läser, *Grundlärare med inriktning fritidshem*, dock vid ett annat lärosäte:

“Fritidshemmets mål är bland annat att ge eleverna en meningsfull fritid, men vem är det som bestämmer vad det är? Är samma saker som skapar mening för pedagogerna, det som skapar mening för eleverna?”

(D2A1)

Vad som kan läsa här är att Emil Carlsson talar om *elever* och inte *barn* när han för en diskurs om fritidshemmet. Här ställer han en omedveten fråga. Kan man som elev ha en *meningsfull fritid*? Han beskriver även olika aktiviteter på fritidshemmet som kan ha lärande effekt för eleverna, som han har valt att kalla dem. Vi kan fortsättningsvis i hans artikel läsa:

“...majoriteten av det som lärs i fritidshemmet, oftast är informell eller icke-formell. Min nästa tanke var att om jag skulle göra en aktivitet där det var tydligt att det gick ut på att eleverna lärde sig något så skulle det inte slå på detta fritidshem. Ett tredje alternativ skulle vara att ta över bakningen. “Där lär sig ju eleverna massor av matematik” brukar man höra från verksamma pedagoger.”

(D2A1)

Vad jag förstår så indikerar Emil Carlsson att det pågår lärande på fritidshemmet. Något som han antyder är även att grupper är olika då eleverna på detta fritidshem inte skulle gå med på att bli störda i deras fritidstid av lärande. Han fortsätter:

“Teorin om detta [bakning] handlar då om att eleverna lär sig om mängd, mått och så vidare genom att läsa recepten och kunna anknyta begreppen till verkligheten. Min erfarenhet av bakning med elever är dock den att pedagogen inte sätter fokus på rätt sak och omedvetet anser kunskapsinhämtningen trivial i jämförelse med resultatet. Produkten av aktivitet blir därmed en kaka eller ett bröd, i stället för mer kunniga elever.”

(D2A1)

Här betonar han att pedagogen inte sätter fokus på “rätt” sak när det kommer till bakningen på fritidshemmet. “Kunskapsinhämtningen” blir “trivial”. Skoldiskursen som Carlsson för i sin

artikel blir väldigt tydlig då han betonar vikten av att ha fokus på “rätt” sak när det kommer till fritidshemmet. Ännu tydligare blir den då han benämner de som vistas där vid ordet elever. Om man återgår till *Allmänna råd och kommentarer. Kvalitet i fritidshem* så beskrivs fritidsverksamheten såhär “...erbjuder barnen en meningsfull, stimulerande och utvecklande fritid som är varierad och utgår från barnens behov och intressen” (Skolverket, 2007, s. 22). Uttryck som *elev*, *utbildning* eller *resultat* finns ej med här. I detta citat ligger fokus på barnet och dess “utveckling”, “behov” och “intressen”. Dessa uttryck ingår i en diskurs som utgår ifrån barnets perspektiv.

Som kan ses i det första citatet så inleder Carlsson sin artikel med att ställa problematiserande frågor om vad *meningsfull fritid* är. På det sättet jag beskrivit ovan där Carlsson försöker ta skoldiskursen till fritidshemmet och skapa en skola där, tror jag det kan bli svårt för honom hitta svar på dessa frågor.

6.3 Del 3: Brist på stöd

I den här delen ingår det artiklar som belyser *meningsfull fritid* och bristen på stöd i fritidshemmet. Både bristen på stöd för vuxna och stöd för barn. Den tar upp nedskärningar och hur lågt prioriterade barnen och fritidsverksamheten är. Åtta av tio artiklar är skrivna av personer som har med lärarförbundet att göra. Sju av de åtta artiklarna som är skrivna av personer som har med lärarförbundet att göra är väldigt lika varandra, det finns även en åttonde artikel som är skriven av en fritidspedagog som är lik de sju av lärarförbundets artiklar. Alla dessa åtta innehåller exakt samma mening:

“En meningsfull fritid är en positiv kraft för att öka måluppfyllelsen och skolframgång, och inte minst ger det ett rikare liv för varje barn.”

(D3A1, D3A2, D3A3, D3A4, D4A5, D3A6, D3A7, D3A8).

Ordet “kraft” känns som något man inte riktigt kan ta på, det får mig att tänka på det naturvetenskapliga begreppet *energi* som är relaterat till “förmågan att förändra eller att utföra arbete” (Nationalencyklopedin, 2014b). Vad är det som konstrueras i de här artiklarna? Vad menar de med *meningsfull fritid*? Det är så många starka ord; “positiv kraft”, “måluppfyllelse”, “skolframgång” och “rikare liv”. Eftersom de är väldigt lika varandra så väljer jag att fokusera på en artikel. I den kan läsas:

“Fritidspedagogiken behövs för att gynna och stödja barns lärande i ett vidare perspektiv. I fritidshemmen sker undervisning som skapar lust och intresse för att lära, leva och utvecklas. Fritidshemmens pedagogiska uppdrag måste tas på allvar då verksamheten bidrar till uppfyllandet av läroplanens mål och förstärker skolans undervisning i ett identitetsutvecklande perspektiv.”

(D3A4)

Här beskrivs “fritidspedagogiken” som en form av *lära* vilken inte finns av sig själv utan någon annan måste tillföra denna *lära*. Den behövs för barnens egna “lärande” och utveckling. För att skapa *lärande* och utveckling behövs fritidspedagogiken som skapar undervisning vilket i sin tur skapar lust och intresse för att “lära, leva och utvecklas”. I detta exempel anser jag att det pågår en lärandediskurs. Fritidspedagogiken som i sig är en lära behövs för att i sig kunna konstruera mer lärande. Lärande i den här diskursen är inte samma sak som utbildning. Här handlar det om att skapa lust och intresse, att vara en förstärkning till skolan. Fokus ligger dock främst på identitetsutvecklande och att vara ett stöd för barnens lärande. Skall stycket om den meningsfulla fritiden läggas till i denna lärandediskurs vilken har ett fokus på identitetsutveckling så skulle jag vilja påstå att denna lärandediskurs handlar om hur livet konstrueras. Din identitet, dina intressen, vad du finner *meningsfullt*.

6.4 Del 4: Skolinspektionen säger till

I den här delen ingår artiklar där Skolinspektionen har deltagit. Skolinspektionen är en statlig myndighet som granskar skolor för att se till att de uppfyller sina mål, håller en god kvalitet och är likvärdiga (det finns en mer ingående beskrivning i kapitel två). Här fann jag endast två artiklar som berörde begreppet *meningsfull fritid*. Det är inte Skolinspektionen själva som skrivit dessa artiklar, utan det är journalister på tidningarna. Jag tänkte presentera båda artiklarna. Den första handlar ett fritidshem som tappat elever. Skolinspektionen är upprörd över att elever efter årskurs tre slutar på detta fritidshemmet och istället går till en fritidsgård. I artikeln står det följande:

“När det gäller skolans fritidshem har Skolinspektionen gett Jönköpings kommun ett föreläggande. Den menar att fritidsverksamheten ska kunna erbjuda samtliga elever en meningsfull fritid.”

(D4A1)

Vad jag kan utläsa så menar Skolinspektionen att fritidsverksamheten skall kunna “erbjudas” samtliga “elever” en *meningsfull fritid*. Vi är här åter igen inne i en skoldiskurs när det kommer till uttrycket *elever*. När det talas om erbjudande så går det att tänka sig att diskursen

går emot fritidshemmet där barnen skall erbjudas olika aktiviteter för att kunna välja. Jag vill åter igen hänvisa till *Allmänna råd och kommentarer. Kvalitet i fritidshem* där det står såhär om fritidshemmet uppdrag "...erbjuder barnen en meningsfull, stimulerande och utvecklande fritid som är varierad och utgår från barnens behov och intressen" (Skolverket, 2007, s. 22). Därför anser jag att Skolinspektionen ej håller en renodlad skoldiskurs, utan diskurserna om skolan och fritidshemmet blandas. Det som den här texten konstruerar är ett fritidshem med fokus på lärande som bottnar i meningsfullhet vilket går att finna i fritidshemmets uppdrag.

Nästa artikel berör Skolinspektionen granskning av 77 stycken olika fritidshem i landet. Det är inga positiva siffror som de kom tillbaka med. Ogenomtänkta verksamhetsplaner och personal som inte har rätt utbildning eller ens vet vad det är för krav som ställs på fritidshemmet.

"- Det är anmärkningsvärt. Fritids ska erbjuda en meningsfull fritid som stödjer barnen i deras utveckling, men långt ifrån alltid har personalen det för ögonen. [Helene Roslund, Skolinspektionen]"

(D4A2)

Diskursen om att fritidshemmet är en verksamhet som skall "erbjuda" och vara "stöd" kommer tillbaka. Om man läser vidare i texten kommer detta:

"...verksamheten är nästan alltid inriktad på de yngsta barnen. Mycket av den tiden på fritids går till fri lek, och därutöver erbjuds spel och pyssel men inte så mycket mer.

- Kraven på verksamheten avfärdas ofta med "barnen behöver få leka". Och det ska de göra, men kan också erbjuda dem något som utvecklar. Barn tycker om att utvecklas, säger Helene Roslund."

(D4A2)

Det talas om "barnen" och "verksamheten" i detta citat. Verksamhetsdiskursen blir tydlig då denna text konstruerar en verklighet där det finns krav på fritidsverksamheten som ej levs upp till. Den hävdar att ursäkter ofta är ett medel för att dra ner kvalitén på verksamheten och att mycket av den tid som spenderas i verksamheten inte är utvecklande för barnen. I det översta citatet som är från samma text kan utläsas att fritids skall vara en stödverksamhet där erbjudanden om *meningsfull fritid* skall ske. Även det ingår i en verksamhetsdiskurs. Vad som är svårt att se i denna diskurs är vilka krav som ställs på fritidshemmet verksamhet. I *Allmänna råd och kommentarer. Kvalitet i fritidshem* står det såhär om fritidshemmets uppdrag: "...förenar omsorg och pedagogik som stödjer barnets fysiska, intellektuella, sociala och emotionella utveckling" (Skolverket, 2007, s. 22). Om man tittar på vad skollagen säger

angående fritidshemmets verksamhet så står det såhär: “Utbildningen ska utgå från en helhetssyn på eleven och elevens behov” (SFS 2010:800 14 kap. 2 §). När Roslund konstruerar fritidsverksamheten tar hon stöd i Skolverkets *Allmänna råd och kommentarer: Kvalitet i fritidshem* eftersom hon ser det ur ett omsorgsperspektiv och befinner sig i en utvecklingsdiskurs.

6.5 Del 5: Personalfrågor

I den här delen har jag samlat de artiklar som berör *meningsfull fritid* och personalfrågor på fritidshemmet. Kan det ha något samband? I en av dessa artiklar finner jag detta stycka:

“Barngrupperna är för stora och personalen för få för att en meningsfull verksamhet skall kunna erbjudas”

(D5A7)

Här går det att läsa ordet verksamhet ännu en gång som i ovanstående del. Verksamhet mer ordagrant förklarad är ett ord som beskriver en organiserad enhet med gemensamma mål. Verksamhetsdiskursen fortsätter alltså i denna del. Jag finner verksamhetsbegreppet i ännu en artikel:

“Våra barn har rätt till en meningsfull verksamhet som stimulerar lärande och utveckling. Med högre personaltäthet och mindre grupper blir kvaliteten och miljön bättre både för anställda och barn”

(D5A1)

Det som intresserar är orden “meningsfull verksamhet” tillsammans. Verksamhetsdiskursen problematiserar sig själv genom att ifrågasätta vad som är meningsfullt. Vad diskursen klargör är att kvalitén och därmed meningsfullheten ökar om personaltätheten ökar. Den konstruerar rätten för både vuxna och barn att kunna erbjuda och erbjudas meningsfullhet och beskriver vägen till det.

7. Slutsatser och diskussion

Syftet med en här studien var att undersöka hur begreppet *meningsfull fritid* konstrueras i tidningsartiklar och debattinlägg. Detta i hopp om att kunna finna diskurser kring dessa konstruktioner vilka skulle kunna hjälpa till att skapa en bättre förståelse för begreppet *meningsfull fritid*. Jag valde att fokusera min sökning på material vilket var publicerat från år 2010 eftersom det var detta år Sverige fick en ny skollag. När jag gjorde mitt urval fokuserade jag på att använda mig av artiklar som jag direkt kunde identifiera ha en diskurs kring *meningsfull fritid*. Detta för att kunna gå vidare i processen och se vilka diskurser som var kringliggande den meningsfulla fritiden.

7.1 Sammanfattning av resultat

Jag ser ett stort problem direkt när jag läser igenom mitt resultat. Ingen är överens. Något mer som märks i resultatet är att så fort fritidshemmet tas upp i media skapas det en form av diskurs som är väldigt hopplös. Det handlar sällan om hur bra något är, utan snarare om hur dåligt det är. Precis som Dahl och Ackesjö (2011) nämner i sina "eländesbeskrivningar" som jag skriver om i inledningen. Vad jag mer finner intressant är när det talas om denna *meningsfulla fritid* så är det aldrig ett eget ämne. Det måste alltid stödjas av något annat. Antingen saknas det personal (D5A7), det saknas vilja (D4A2), det saknas fokus (D2A1), listan kan göras lång. Tydligt går det att se hur *meningsfull fritid* blir undanskuffat i medias elände och istället konstrueras en bild av ett fritidshem som inte vet vad det håller på med. Detta är en falsk bild. Jag har identifierat flera olika diskurser som uppstår då *meningsfull fritid* tas upp:

- Fritidspedagogisk diskurs vilken rör fritidspedagogens uppdrag, vad det innebär att vara i verksam i ett fritidshem.
- Lärandediskurs vilken har ett fokus på identitetsutveckling.
- Skoldiskurs vilken främst använder begreppet *elever* på fritidshemmet istället för *barn*.
- Utvecklingsdiskurs vilken handlar om att vara stöd för en eller i en verksamhet.
- Verksamhetsdiskurs vilken berör verksamhetens problemområden.

Trots att alla dessa diskurser har blivit identifierade så har ännu ej konstruktionen av *meningsfull fritid* kunnat bli helt fullkomlig. Så länge det pågår en skoldiskurs i media, som idag har så stor makt över samhället (Wiklund, 2006), på fritidshemmet så ser jag det som ett motstånd till att kunna fördjupa sig i begreppet *meningsfull fritid* på fritidshemmet. När de

som befinner sig på fritidshemmet benämns *elever* och det där skall ske en *utbildning*, då blir det svårt att motivera en *meningsfull fritid*. Det blir svårt att motivera en *fritid* över huvud taget anser jag.

Det borde finnas en fritidsdiskurs i media, men den har jag ej funnit. Fritidsdiskursen skulle kunna vara det som jag har valt att kalla för lärandediskurs. Den som har ett fokus på identitetsutveckling och beskrivs i del tre i mitt resultat. Det som ändå blir fel är att i den diskursen talas det om lärande, inte om fritid. Det kanske är så att fritidshemmet går mot nya tider nu?

7.2 Metoddiskussion

Jag känner att det hade gynnat denna studie om under urvalsdelen delat mina tankar om *meningsfull fritid* med flera personer. Detta skulle kunna ge ett mer reliabelt resultat av studien då de dokument som valts ut möjligen varit annorlunda. Samma sak gäller analysen som jag har gjort. Skulle jag göra om denna typ av studie kommer jag definitivt använda mig av andras åsikter i urval och analysen. Det finns inga fasta punkter när det kommer till sociala konstruktioner eller diskurser. Jag har i bästa mån försökt beskriva de tankegångar jag har haft så att läsaren skall kunna skapa sin egna uppfattning. Min vision är inte att bestämma vad samhället går ut på, utan jag vill skapa tankegångar hos människor. Ännu en anledning till varför jag har valt att använda mig av diskursanalys och socialkonstruktivism som metod och teori.

7.3 Resultat i relation till tidigare studier

Haglund skriver i sin avhandling (2009) att fritidshemmet inte får så stor del i media. Detta märktes av när jag sökte efter mitt material till denna studie. Dahl och Ackesjö (2011) skriver om "eländesbeskrivningar" när det kommer till pedagogik i media. Att fritidshemmet inte får så stor del i media och att det är många "eländesbeskrivningar" det stämmer mycket väl. Detta blir en sorglig kombination då konstruktionen jag talade om tidigare av fritidshemmet blir som en plats med endast problem.

7.4 Relevans för läraryrket

Jag ställde en fråga i kapitel tre angående *vem som har rätt eller fel* och *vad för fokus man skall ha på fritidshemmet*. I de artiklar jag nu har analyserat kan man förutom olika diskurser även finna olika fokus. Det finns de som kämpar för ett *elevfokus* och de som kämpar för ett *barnfokus* på fritidshemmet. Vad de har gemensamt är att de kämpar för samma sak, de vill alla att verksamheten skall innehålla en *meningsfull fritid*. Att komma överens om ett gemensamt fokus på fritidshemmet och att alla som är verksamma där håller en gemensam diskurs anser jag vara viktigt. Detta för att när någon ser fritidshemmet utifrån så måste de se en enad styrka som kämpar för alla dessa frågor som fritidsverksamheten faktiskt gör. Just nu pågår det så många diskurser att media kan konstruera ett splittrat fritidshem. Jag menar inte att man ska dölja problemen som finns, det är bra att dessa frågor diskuteras i det offentliga rummet som media är. Då kommer de upp till ytan och de som är ansvariga för att fritidshemmet exempelvis är i behov av stöd kan inte gömma sig för att ta sitt ansvar. Det som media missar är den positiva sidan av fritidshemsverksamheten. I de artiklar som jag har haft med i denna studie har det varit en hel del olika aktörer som fått uttrycka sig. Allt ifrån fritidspedagoger, lärarförbundsanställda till journalister. Det jag har saknat är de glada artiklarna. Det är bara en enda stor eländesdiskurs (Dahl & Ackesjö, 2011) vilket jag anser är viktigt att tänka på. Att detta måste göras något åt.

7.5 Förslag till fortsatt forskning

Efter att ha läst dessa olika artiklar om pedagogik och meningsfull fritid och stött på begreppet "eländesdiskurs" skulle jag vilja fortsätta forskningen inom media. Jag skulle gärna vilja gå bakåt tiden för att analysera äldre tidningar för att se om samma sort diskurs om elände pågick då också. Om ej, vad var det då för diskurs? När blev diskursen så eländig i media när det kom till att handla om pedagogik?

Jag skulle även gärna forskat vidare i lärandediskursen som jag anser handlar om en identitetsutveckling. Jag tror att det kan vara en del av den nya generationens *meningsfulla fritid*. Att få tid för att finna sig själv.

7.6 Slutord

Media har målat upp en tydlig bild att fritidshemmet vet inte vart det står idag. Ingen verkar vara riktigt överens om vad det är som fritidspedagogiken går ut på längre. Aldrig heller har jag läst så många eländiga ord om något som skall vara meningsfullt. Jag hoppas att bilden media konstruerar inte är så sann som man kan tro. Jag hoppas även att fritidshemsverksamheten kan finna en gemensam diskurs för *meningsfull fritid* inom en snar framtid.

8. Referenslista

Litteratur:

- Bolander, E. & Fejes, A. (2009) Diskursanalys. i A. Fejes & R. Thornberg (red.) (2009). *Handbok i kvalitativ analys*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.
- Boréus, K. (2012) ...att läsa texter och se på bilder. i G. Ahrne & P. Svensson (red.) (2011). *Handbok i kvalitativa metoder*. Johanneshov: TPB.
- Boréus, K. (2012) Diskursanalys. i G. Ahrne & P. Svensson (red.) (2012). *Handbok i kvalitativa metoder*. Johanneshov: TPB.
- Dahl, M & Ackesjö, H (2011) "Det bästa med fritids var att kompisarna var där" i A. Klerfelt & B. Haglund (red.) (2011). *Fritidspedagogik: fritidshemmets teorier och praktiker*. Stockholm: Liber.
- Dahlin-Ivanoff, S. (2012) Fokusgruppsdiskussioner. i G. Ahrne & P. Svensson (red.) (2011). *Handbok i kvalitativa metoder*. Johanneshov: TPB.
- Eriksson Barajas, K., Forsberg, C. & Wengström, Y. (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap: vägledning vid examensarbeten och vetenskapliga artiklar*. (1. utg.) Stockholm: Natur & Kultur.
- Fejes, A. & Thornberg, R. (2009) Kvalitativ forskning och kvalitativ analys. i A. Fejes & R. Thornberg (red.) (2009). *Handbok i kvalitativ analys*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.
- Haglund, B. Fritid som diskurs och innehåll En problematisering av verksamheten vid ›afterschool-programs› och fritidshem (2009) *Pedagogisk Forskning i Sverige 2009 nr 1* s 22–44
- Johansson, J. (1985). *Från arbetsstuga till fritidshem: ett bidrag till fritidshemmets historia : [kompletterande material till det pedagogiska programmet för fritidshem]*. (1. uppl.) Stockholm: Liber/Allmänna förlaget

Rohlin, M. (2001). *Att styra i namn av barns fritid: en nutidshistoria om konstruktionen av dagens fritidshem i samordning med skolan*. Diss. Stockholm : Univ., 2001. Stockholm.

Stukát, S. (2011). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Wenneberg, S.B. (2001). *Socialkonstruktivism: positioner, problem och perspektiv*. (1. uppl.) Malmö: Liber ekonomi.

Widén, P. (2009) Kvalitativ textanalys. i A. Fejes & R. Thornberg (red.) (2009). *Handbok i kvalitativ analys*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.

Wiklund, M. (2006). *Kunskapens fanbärare: den goda läraren som diskursiv konstruktion på en mediearena*. Diss. Örebro : Örebro universitet, 2006. Örebro.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Artiklar:

Helte, S. (2013, maj). Kan fritidshem och skola sluta fred? *Lärarnas tidning*. Tillgänglig: <http://www.lararnasnyheter.se/lararnas-tidning/2013/05/20/kan-fritidshem-skola-sluta-fred>

Webbsidor:

Mediearkivet (u.å.) *Skandinaviens största digitala nyhetsarkiv* Hämtad 2014-05-21 från <http://www.retriever-info.com/sv/category/news-archive/>

Nationalencyklopedin (2014a) *Barnavårdsnämnden* Hämtad 2014-05-21 från <http://www.ne.se/barnav%C3%A5rdsn%C3%A4mnd>

Nationalencyklopedin (2014b) *Kraft* Hämtad 2014-05-21 från <http://www.ne.se/kraft>

Skolverket (2013a) *Visa enskild publikation* Hämtad 2014-05-21 från <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1727>

Skolverket (2013b) *Om skolverket* Hämtad 2014-05-21 från <http://www.skolverket.se/om-skolverket>

Skolinspektionen (2013) *Uppdrag* Hämtad 2014-05-21 från <http://www.skolinspektionen.se/sv/Om-oss/Var-verksamhet/Vart-uppdrag/>

Unicef (u.å) *Barnkonventionen* Hämtad 2014-05-21 från <http://unicef.se/barnkonventionen>

Urkund (2008-2012) *Urkund Plagiathandboken Tips och råd till elever* Hämtad 2014-05-25 från http://www.urkund.se/SE/documents/Urkunds_plagiathandbok.pdf

Statliga dokument:

SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

SFS 1985:1100. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Skolverket (2007). *Allmänna råd och kommentarer för kvalitet i fritidshem*. Stockholm: Fritzes.

Skolverket (2011). *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklass och fritidshemmet Lgr 11*. Stockholm: Fritzes.

Skolverket (2006). *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94* Stockholm: Fritzes.

Skolinspektionen (2010) *Kvalitet i fritidshem* Stockholm: Ej angivet (Diarienummer 40-2009:477)

SOU 1938:20 *Betänkande angående: barnkrubbor och sommarkolonier m. m.* Stockholm: Nord. bokh. i distr..

9. Bilagor

Bilaga 1. Samtliga artiklar.

Samtliga artiklar från mitt empiriska material. Artiklar märkta med * finns citerade eller refererade till i texten. Artiklarna som börjar med beteckningen D3 har jag märkt med två olika symboler. Detta för att jag nämner i texten att dessa har kopplingar till lärarförbund och skola. (L) = Lärarförbund (S) = Skola.

Beteckning	Tidning	Upphov	Datum	Titel
D1A1	Sundsvalls Tidning	Micke Engström	2012-12-17	Vill starta fritidshem med inriktning på friluftsliv
D1A2	Mitt i Söderort Liljeholmen-Älvsjö-Gröndal-Hägersten	Kitt Marténg	2011-11-22	Fritidshemmet har en unik roll för lärandet
D1A3	Mitt i Söderort Skärholmen	Kitt Marténg	2011-11-22	Fritidshemmet har en unik roll för lärandet
D1A4*	Ölandsbladet	Magus Anderberg	2011-09-29	Fåret Dagar TV-premiär för Dungen
D1A5	Smålandsposten	Ej angivet	2011-05-21	DET HÄR ÄR FRITIDS
D1A6*	Katrineholms-kuriren	Annelie Hedberg och Bo Sivars	2011-05-10	I dag firas fritidshemmet
D2A1*	Fritidspedagogen	Emil Carlsson	2013-06-10	Är du bagare eller pedagog?
D2A2	Fritidspedagogen	Johan Karlsson	2013-06-10	Vad vi gör och varför
D2A3	Sydöstran	Johan Hultgren	2011-12-16	barnen gjorde sin egen biofilm på fritidshemmet
D2A4	Sundsvalls Tidning	Uppgiven fritidspedagog	2011-11-06	Uppgiven fritidspedagog: Allt det här gör jag för att ta hand om era barn
D2A5	Bohuslänningen	Kajsa Wedberg	2011-03-02	- Fritids behöver nystart
D2A6	Gefle Dagblad	Några fritidspedagoger i Bomhus skolområde	2010-04-30	Barnen ska inte betala krisen
D3A1*	Lerums tidning	Kicki Björkäng (S)	2011-12-08	Ta uppdrag på allvar

D3A2*	Sydsvenskan 1	Charlotte Malmgren (L)	2011-12-02	Ta det pedagogiska uppdraget på allvar
D3A3*	Trelleborgs Allehanda	Marie Lill (L)	2011-12-01	De pågående nedskärningarna måste stoppas
D3A4*	Arbetsbladet	Läraryrskommitténs ämnesråd i fritidspedagogik genom styrelsen i Läraryrskommittén i Gävle (L)	2011-12-01	Ta fritids på allvar!
D3A5*	Mora Tidning	Maria Almqvist och Tina Arvidsson (L)	2011-11-26	Ta fritidshemmens uppdrag på allvar!
D3A6*	Dala-Demokraten - Falun	Maria Almqvist och Tina Arvidsson (L)	2011-11-23	Ta fritidshemmens pedagogiska uppdrag på allvar!
D3A7*	Strömstads Tidning / Norra Bohuslän	Marita Johansson och Caisa Olofsson (L)	2011-11-22	Ta fritidshemmens pedagogiska uppdrag på allvar!
D3A8*	Ljusdals-Posten	Elisabeth Swedman (L)	2011-11-21	Ta det pedagogiska uppdraget på allvar
D3A9	Smålandsposten	Bernd Blankenburg	2010-09-18	"Barnen får inget stöd"
D3A10	Vi Föräldrar - Special	Ej angivet	2010-08-25	10-12-åringar lågt prioriterade
D4A1*	Jönköpings-Posten	Andreas Strandberg	2013-05-28	Elever ratar fritidsskolan
D4A2*	Borås Tidning	Karin Samuelsson	2010-06-14	Ingen rubrik tillgänglig
D5A1*	Östran	Kaj Raving	2012-10-24	Få vuxna på fritids
D5A2	City Malmö	Isabelle Beckman	2012-06-14	Vart fjärde barn från Malmö går inte på fritids
D5A3	Västerviks-Tidningen	Kaj Raving	2012-05-14	Anställ fler i fritidshemmen
D5A4	Ölandsbladet	Kaj Raving	2012-05-08	Fritidshemmens dag
D5A5	Östran	Kaj Raving	2012-05-08	Mindre grupper och mer personal ger högre kvalitet
D5A6	Söderhamns-Kuriren	Elisabeth Swedman	2012-05-08	Hur ska det gå för fritids?
D5A7*	Göteborgs-Posten	Rossana Damarca	2011-10-28	Vi måste anställa fler fritidspedagoger - nu

Bilaga 2. Statistik över inskrivna på fritids.

Tabellen är hämtad 2014-05-21 från <http://www.skolverket.se/statistik-och-utvardering/statistik-i-tabeller/fritidshem/elever-och-grupper/elever-och-grupper-i-fritidshem-15-oktober-2013-1.216109>

Fritidshem – Elever och grupper – Riksnivå												
Tabell 1 B: Inskrivna elever efter ålder och kön 2007–2013. Andel av alla barn i befolkningen												
År	Andel (%) inskrivna elever											
Huvudman	5 år	6 år	7 år	8 år	9 år	10 år	11 år	12 år	6-9 år	10-12	6-12 år	
2007 Totalt	0.8	83.5	83.7	80.2	68.9	24.2	8.9	4.1	79.1	12.0	49.2	
kommunal	0.6	76.7	76.5	73.3	62.6	21.8	7.7	3.5	72.3	10.7	44.9	
flickor	0.7	76.4	76.3	72.5	61.7	20.7	6.9	2.9	71.8	4.8	44.1	
pojkar	0.4	76.9	76.8	74.0	63.5	22.9	8.6	4.1	72.8	5.9	45.6	
enskild	0.3	6.8	7.2	7.0	6.2	2.3	1.1	0.6	6.8	1.3	4.4	
flickor	0.3	7.0	7.2	7.2	6.4	2.5	1.1	0.5	7.0	0.6	4.5	
pojkar	0.2	6.7	7.2	6.7	6.1	2.2	1.2	0.7	6.7	0.7	4.3	
2008 Totalt	0.7	83.6	84.6	81.2	69.6	25.9	9.8	4.2	79.8	13.1	51.1	
kommunal	0.5	76.4	77.1	73.9	63.0	23.6	8.8	3.6	72.7	11.8	46.5	
flickor	0.6	76.2	76.6	73.7	62.2	22.6	8.1	2.9	72.3	5.4	45.9	
pojkar	0.3	76.6	77.5	74.1	63.8	24.5	9.4	4.3	73.1	6.4	47.1	
enskild	0.2	7.1	7.5	7.2	6.5	2.4	1.0	0.6	7.1	1.3	4.6	
flickor	0.3	7.3	7.7	7.2	6.6	2.5	1.1	0.5	7.2	0.7	4.7	
pojkar	0.2	6.9	7.3	7.2	6.4	2.3	0.9	0.6	7.0	0.6	4.5	
2009 Totalt	0.6	82.8	84.2	81.4	70.6	27.2	10.1	4.2	79.9	13.7	52.2	
kommunal	0.4	75.2	76.3	73.7	63.6	24.4	8.9	3.6	72.3	12.2	47.2	
flickor	0.6	75.1	75.7	73.2	62.9	23.5	8.1	2.9	71.9	5.6	46.6	
pojkar	0.3	75.2	76.8	74.2	64.3	25.3	9.6	4.3	72.7	6.7	47.7	
enskild	0.2	7.7	7.9	7.7	7.0	2.7	1.2	0.6	7.6	1.5	5.0	
flickor	0.2	7.9	8.2	8.0	7.0	2.7	1.3	0.5	7.8	0.7	5.1	
pojkar	0.1	7.5	7.6	7.5	6.9	2.8	1.2	0.6	7.4	0.8	4.9	
2010 Totalt	0.6	84.4	85.5	82.9	73.1	29.7	11.5	4.2	81.6	15.2	54.2	
kommunal	0.5	76.3	77.1	74.7	65.6	26.4	9.9	3.6	73.6	13.3	48.7	
flickor	0.6	76.4	76.9	74.2	64.7	25.2	9.2	2.8	73.2	6.1	48.1	
pojkar	0.4	76.3	77.3	75.3	66.6	27.5	10.6	4.2	74.0	7.3	49.3	
enskild	0.2	8.1	8.4	8.2	7.5	3.3	1.5	0.7	8.0	1.9	5.5	
flickor	0.2	8.2	8.7	8.5	7.7	3.2	1.4	0.7	8.3	0.9	5.6	
pojkar	0.1	8.0	8.2	7.9	7.3	3.4	1.7	0.7	7.8	1.0	5.4	

2011 Totalt	0.6	84.6	86.2	84.1	75.0	32.1	13.1	5.0	82.6	16.9	55.7		
kommunal	0.4	76.1	77.6	75.7	67.2	28.4	11.0	4.0	74.2	14.6	49.8		
flickor	0.5	76.2	77.2	75.4	66.5	27.3	10.2	3.4	73.9	6.7	49.3		
pojkar	0.3	76.1	77.9	75.9	67.8	29.5	11.8	4.7	74.5	7.9	50.3		
enskild	0.2	8.4	8.7	8.4	7.9	3.7	2.0	1.0	8.4	2.3	5.9		
flickor	0.3	8.7	8.8	8.6	8.2	3.8	2.0	0.9	8.5	1.1	6.0		
pojkar	0.2	8.2	8.5	8.3	7.6	3.7	2.1	1.1	8.2	1.2	5.8		
2012 Totalt	0.6	84.0	86.4	84.5	76.0	33.8	14.2	5.4	82.8	18.0	56.2		
kommunal	0.4	75.7	77.4	75.6	67.7	29.3	11.8	4.4	74.1	15.3	50.0		
flickor	0.5	75.7	77.2	75.2	67.1	28.4	11.0	3.7	73.9	7.1	49.6		
pojkar	0.3	75.6	77.5	76.0	68.2	30.1	12.6	5.0	74.4	8.2	50.5		
enskild	0.2	8.3	9.0	8.9	8.3	4.5	2.3	1.0	8.6	2.6	6.2		
flickor	0.2	8.4	9.2	9.0	8.4	4.6	2.4	0.9	8.7	1.3	6.3		
pojkar	0.1	8.2	8.8	8.8	8.2	4.4	2.3	1.1	8.5	1.3	6.1		
2013 Totalt	0.5	83.5	85.6	84.0	75.8	35.7	15.7	6.8	82.3	19.7	56.5		
kommunal	0.4	75.2	76.8	75.2	67.5	30.7	13.0	5.0	73.7	16.5	50.1		
flickor	0.5	74.9	76.8	74.8	66.8	29.8	12.2	4.3	73.4	7.6	49.5		
pojkar	0.2	75.4	76.8	75.6	68.1	31.5	13.8	5.7	74.0	8.8	50.6		
enskild	0.2	8.3	8.8	8.9	8.4	5.0	2.7	1.8	8.6	3.2	6.4		
flickor	0.2	8.4	8.9	9.1	8.5	5.0	2.6	1.7	8.7	1.5	6.4		
pojkar	0.2	8.3	8.8	8.6	8.3	5.0	2.7	1.9	8.5	1.7	6.3		